

UČNI NAČRT

Tematski sklop	Urejanje skupnih zadev: vprašanja demokracije
Tema / vsebina	Urejanje skupnih zadev 1

UČNI NAČRT

Cilji	Spoznavajo demokracijo kot način urejanja skupnih zadev in določanja pogojev življenja.
Pojmi	Interesi, usklajevanje razlik, skupno dobro, <i>demokracija, volitve, predstavnik, vodenje.</i> <i>Posameznik – skupnost, svobodni posameznik, liberalna razlaga družbe</i>
Možne medpredmetne povezave	Slovenščina, Zgodovina, Geografija, Filozofija za otroke.
Dodatne informacije za učitelje	1. Učitelj naj bo pozoren na prenos znanja v konkretno vedenje v razredu – ni dovolj, da učenci vedó, kaj je dober oziroma slab argument, to morajo tudi uporabljati v pogovoru v razredu. 2. Učitelj naj dano gradivo poveže z vsakdanjimi izkušnjami učencev. 3. Ta model se povezuje z naslednjimi <i>Demokracija – kaj je to (2), (3)</i> itd. zaradi česar ni jasnega sklepa že na koncu tega modela. Učitelj naj zato sam napravi okvirni delni sklep (oziroma sklep dane učne enote) – v smislu: iskali smo značilnosti demokracije. Ali smo katero našli? (Volitve) itd. 4. Nekateri predlagajo, da bi vprašanja nadomestili z opornimi točkami. S tem soglašamo. Jasno je namreč, da je nemogoče načrtovati vsako vprašanje posebej. Zanje smo se odločili le zaradi pomoči tistim učiteljem, ki se šele uvajajo v to metodo dela.
Dodatne informacije za učence	1. Pomen poslušanja sošolcev in ocene njihovih argumentov. 2. Povezava razgovora v šoli z vsakdanjimi izkušnjami.

DIDAKTIČNI MODELI

Ime	Demokracija – kaj je to? (1)
Neposredni cilji	Navajanje učencev na argumentirano razpravo; ugotavljanje, kdaj je argument dober oziroma slab; razmislek o pojmi kot so demokracija, volitve, prenos moči na predstavnike, predstavniki, svoboda posameznika. Ideja tega modela je iskanje neke obče opredelitve demokracije, iskanje njenih ključnih značilnosti in volitve so ena izmed takšnih značilnosti.
Didaktična naloga	Učenci si ogledajo film <i>Gospodar muh</i> in preberejo ustrezni odlomek iz istoimenske knjige Williama Goldinga. Učitelj s pomočjo branja odlomka razvije pogovor z učenci, vanj vplete ključne pojme in vsebino poveže z vsakdanjimi izkušnjami učencev. Kolikor je to mogoče poskuša problematizirati posamezne odgovore in samoumevna prepričanja učencev.
Metodika-variante	
1. Odlomek iz knjige W. Goldinga <i>Gospodar muh</i> (str. 21-22)	
»Tiho,« je odsotno rekel Ralph. Vzdignil je školjko. »Zdi se mi, da si moramo izbrati poglavarja, ki bo o vsem odločal.« »Poglavarja! Poglavarja!« »Jaz moram biti poveljnik,« je s prostaško nesramnostjo dejal Jack, »ker sem načelnik razreda in prvi odličnjak. Lahko zapojem visoki C.« Spet je zašumelo. »No, torej,« je dejal Jack; »jaz sem...« Obmolnil je. Nazadnje se je zganil Roger, temni deček, in spregovoril. »Napravimo volitve.« »Tako je!«	

»Volimo predsednika!«

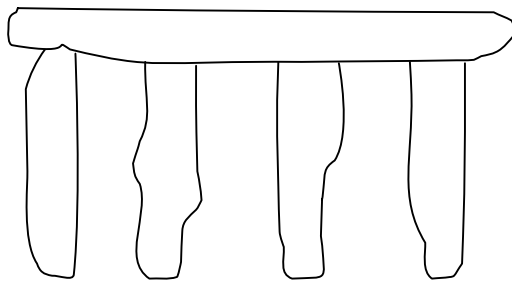
»Glasujmo...«

[...] Jack je začel ugovarjati, vendar sta se hrušč in trušč iz vsesplošne želje po predsedniku sprevrgla v volitve, pri katerih je bil z vzdigovanjem roke izvoljen Ralph. Nobeden od dečkov ne bi vedel povedati nobenega pravega vzroka; če bi šlo za to, kdo ima največ soli v glavi, bi se tehtnica najbrž nagnila v prid Pujska, popolnoma očitno voditeljske vrline pa je imel Jack.

Načrt razprave z učenci:

1. Kaj se dogaja v odlomku?
2. Ali meniš, da si mora vsaka skupnost izbrati vodjo oziroma poglavarja?
3. Kako, s kakšnimi razlogi to utemeljuješ?
4. Ali so razlogi, ki so jih navedli posamezni sošolci dobri? Kakšen sploh je dober razlog? (Učitelj lahko ob tem vprašanju napove krajši ovinek, saj lahko razprava o dobrih in slabih razlogih traja nekaj časa.)

Kakovost razlogov lahko ponazorimo s skico:

Horizontalni lik ponazarja trditev, odločitev, misel ipd. Navpični liki pa razloge, ki podpirajo našo trditev ali odločitev. Toda kaj, če kateri izmed podpornikov slab?

5. Ali so razlogi, ki jih navaja Jack za to, da mora biti poveljnik, dobri ali slabi? Zakaj?
6. Ali dečki v odlomku vedo, zakaj so izvolili Ralpa?
7. Bi ljudje na sploh morali vedeti, zakaj nekoga izvolijo? Utemelji svoj odgovor!
8. Kaj misliš, kako je pri nas? Ali pri nas ljudje vedo, zakaj nekoga izvolijo?
9. Kaj je posledica volitev? (Učitelj razvija razpravo tako, da ta pelje k ugotovitvi, da je posledica prenos moči in odgovornosti na izvoljene predstavnike. Ni priporočljivo, da to kar takoj pove, ker je bolje, če se do učenci sami dokopljejo do tega sklepa.)
10. Koga bi vi raje volili: Jacka ali Ralpa? Zakaj?
11. Bi morali izvoljeni predstavniki posedovati kakšne posebne lastnosti?
12. Kaj pa, če dobri in pošteni posamezniki izberejo slabega vodjo? Ali je to sploh mogoče?
13. Recimo, da so izvoljeni posamezniki slabi. Kako se utegne to odraziti pri drugih ljudeh? Ali bodo še tako svobodni, kot so bili?
14. Kako bi bilo, če bi vsi državljani vedno odločali o vseh zadevah?
15. Kaj meniš, kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da lahko govorimo o demokratično urejeni skupnosti? Utemelji svoje odgovore!
16. Ali bi znali ponoviti, o čem smo razpravljali? Ali smo našli kakšno ključno značilnost demokracije? Ipd., itd.

2. Volitve predsednika razredne skupnosti

Alternativna možnost razprave so volitve na ravni razreda, kot predlagajo **Vanja Žele** in še nekateri. Učitelj se lahko z učenci pogovarja o tem, ali vedo, zaradi katerih razlogov so izvolili predsednika razreda in nato te razloge ocenijo.

Julijana Veber predlaga, da ob vprašanju razrednih volitev in vprašanju, zakaj so izvolili ravno tega predsednika, preverimo, ali so si oblikovali merila za izbor, ali pa so volili brez njih. To opozorilo se nam zdi tehtno. Poleg tega omogoča nadaljnja vprašanja, ki sprašujejo po merilih: kakšna so ustrezna merila za izbor predsednika razredne skupnosti, kaj moramo vedeti, ko izbiramo predsednika razreda itd.

Darinka Zebec predlaga, da bi vprašanje razrednih volitev izvedli v skupinah. Zamišlja si 5 skupin, ki bi po

vrsti obravnavale naslednja vprašanja:

1. skupina: V razredu ste izvedli demokratične volitve. Pojasnite, kaj to pomeni.
2. skupina: Navedite razloge, zakaj ste volili tako, kot ste oziroma zakaj ste izvolili svojega predsednika!
3. skupina: Kakšno vlogo (odgovornost) ima predsednik razredne skupnosti?
4. skupina: Kaj se dogaja v razredu, če je predsednik dober? Ali lahko kako vpliva na ostale učence?
5. skupina: Kaj se dogaja v razredu, če je predsednik slab? Ali to kako vpliva na ostale učence?

Če se odločimo za skupinsko delo, potem morajo skupine poročati, kaj so ugotovile. To pa omogoča učitelju razvijanje nadaljnje razprave – denimo, ali se ostale skupine strinjajo itd.

Joža Tomelj pa predlaga, da bi to temo izvedli v času volitev predsednika razredne skupnosti, kar pomeni, da bi razprava pomagala pri volitvah in izvedbi volitev. To seveda zahteva natančno pripravo že v začetku šolskega leta in usklajevanje pouka državljanske vzgoje in etike z razrednimi urami. Menimo, da je ideja odlična in da takšna usklajitev ni nemogoča. Po zgornjem razgovoru, ki bi tako deloval kot uvod v konkretne volitve, bi sledile volitve. Kandidati za predsednika bi vstopili v predsedniško kampanjo, izdali bi plakate, na katerem bi se predstavili, zapisali svoje vizije, povedali, kako jih bodo uresničili, kako bodo opravljali svoje naloge ipd. Temu bi sledile tajne volitve, izvolili bi volilno komisijo itd.

Drugo gradivo	<ul style="list-style-type: none">- Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. <i>Urejanje skupni zadev: vprašanja demokracije</i>.- Milharčič-Hladnik, Mirjam: Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred devetletne osn. šole; pogl. Demokracija v šoli in razredu- Državljska vzgoja in etika; delovni zvezek za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. <i>Urejanje skupni zadev: vprašanja demokracije</i>.
Internetni / knjižni kotiček za učence	<ul style="list-style-type: none">- Film <i>Gospodar muh</i>- Golding, William (1965). <i>Gospodar muh</i>. Ljubljana: Mladinska knjiga.- http://nobelprize.org/educational_games/literature/golding/index.html (Gre za internetno igrico <i>Gospodar muh</i>). (20. 08. 2008).
Internetni / knjižni kotiček za učitelje	<ul style="list-style-type: none">- Justin, Janez; Sardoč, Mitja & Klemenčič, Eva (2008). <i>Učenje in izobraževanje za demokratično državljanstvo: zbirka gradiv – zgoščenka</i>. Ljubljana: Pedagoški inštitut.- Za ogled filma obstaja povezava: http://www.imdb.com/title/tt0057261/- http://www.varuh-rs.si/index.php?id=10 (20. 08. 2008).- http://volitve.gov.si/ (20. 08. 2008).- http://www.4teachers.org/ (20. 08. 2008).- http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/ (20. 08. 2008).- http://www.eip-cdv.si/kompas.html (20. 08. 2008).- www.zofijini.net (20. 08. 2008).- http://www.archive.org/index.php (20. 08. 2008).- http://www.whydemocracy.net/ (20. 08. 2008).- http://www.whydemocracy.net/films/2?PHPSESSID=a9d411bfb92e6a84cef43514aeebe5ba (20. 08. 2008).